

Inspektionsrapport
från Skolverket
54-2007:2892

Utbildningsinspektion i Älvboda Friskola i Älvkarleby

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Friskolan i Skutskär ekonomisk förening
Gävlevägen 58
814 41 Skutskär

2008-03-17
1 (6)
Dnr 54-2007:2892

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Älvboda Friskola i Älvkarleby

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Älvboda Friskola i Älvkarleby kommun. Besök gjordes i skolan 9-10 oktober 2007.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av Skolverket.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. senast den 12 juni 2008 ska Friskolan i Skutskär ekonomisk förening redovisa till Skolverket, enheten i Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att Älvboda Friskola har lyckats väl i arbetet med att skapa en miljö som kännetecknas av respekt för den enskilde individen. Eleverna uttrycker sig positivt om den familjära stämningen på skolan samt om rektorns och lärarnas

engagemang. De möten mellan elever i olika åldrar som skolan genomför ger en grundtrygghet för såväl förskoleklassens barn som elever i grundskolans tidigare år.

Det pedagogiska arbetet kännetecknas av ambitionen att alla elever ska lyckas i skolarbetet. I förskoleklassen bedrivs arbetet på ett medvetet sätt där förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten. I årskurserna 1-6 har skolan satsat på att identifiera elevens lärtill. Undervisande lärare ser detta som ett sätt att arbeta mot läroplanens mål att sträva mot. Skolans ambition är att detta arbete ska ”smitta av sig” till övriga årskurser.

En skolas kvalitetsarbete måste bedrivas såväl på individnivå som på övergripande skolenivå. Lärarnas uppföljning av den enskilde elevens kunskapsutveckling fungerar i stort sett väl och föräldrar och elever är nöjda med den information som ges i samband med utvecklingssamtalen. På individnivå har Skolverket även noterat att det finns en hög medvetenhet på skolan om vikten av att processen med att identifiera vilka elever som har behov av särskilt stöd fungerar väl. I den analys som skolans elevvårdsteam gjort av denna process har det dock framkommit att åtgärdsprogram inte upprättats i samtliga ämnen och att kvaliteten på dessa är ojämn.

Kvalitetsarbetet på skolenivå kräver att en skola skaffar sig en samlad bild av vilka resultat som verksamheten når. Rektorn har, enligt läroplanen, ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Som framgår ovan når skolan, enligt Skolverket, goda resultat när det gäller normer och värden. Skolans andra huvuduppdrag, kunskapsuppdraget, ställer krav på att eleverna ska nå de av staten fastställda målen i årskurs 5 och 9. På Älvboda Friskola saknas en samlad bild av måluppfyllelsen i årskurs 5 i alla ämnen. Enligt tillgänglig betygsstatistik når eleverna i Älvboda Friskola goda resultat. Skolans genomsnittliga resultat avseende meritvärde, andel elever med fullständigt slutbetyg och andel elever behöriga till ett nationellt gymnasieprogram, ligger högre både i jämförelse med kommunens samtliga skolor som riket. Av resultaten framgår att flickorna i högre utsträckning än pojkarna når det högsta betygssteget, Mycket väl godkänt. Slutbetygen vid skolan avviker i förhållande till resultaten på de obligatoriska nationella ämnesproven. På grund av att många elever inte genomför proven i sin helhet blir proven inte stöd för bedömning av elevernas kunskapsutveckling eller för betygsättning.

Det nationella uppföljningssystemet erbjuder även skolor möjlighet att jämföra de egna resultaten i förhållande till ett modellberäknat genom Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser, SALSA¹. Jämförelser därifrån visar både avseen-

¹ För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambandsanalyser – Salsa. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska resultat avseende ”andel elever som uppnått målen” respektive ”genomsnittligt meritvärde” med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

de meritvärde och andel elever som nått målen i alla ämnen att Älvboda Friskolas faktiska värden är högre än det modellberäknande.

Betygssättning är, i vart fall när det gäller slutbetyg, en myndighetsutövning gentemot eleven. Betyget har stor betydelse för eleven, eftersom det påverkar möjligheterna att komma in på andra utbildningar. Det är därför nödvändigt att bestämmelserna om bedömning och betygssättning tillämpas på ett likvärdigt och rättssäkert sätt. Betyget ska bestämmas av de mål som eleverna enligt de nationella kursplanerna ska ha uppnått i grundskolan och de betygskriterier som har fastställts för ämnet eller ämnesblocket. Betygskriterierna uttrycker olika kvalitetssteg och Skolverket har noterat att alla betyg vid skolan inte sätts i enlighet med gällande bestämmelser.

På skolnivå bör även en del av skolans kvalitetsarbete spegla i vilken utsträckning verksamheten bedrivs i enlighet med de mål att sträva mot som uttrycks i läroplanen och i de nationella kursplanerna.

Att synliggöra resultat är ett sätt att belysa hur ansvaret har fullföljts men också som underlag för hur arbetet ska bedrivas vidare. På Älvboda Friskola finns brister i uppföljning och utvärdering på skolnivå avseende vilka resultat verksamheten når. Därmed går skolan också miste om ett underlag för vilka delar av verksamheten som behöver utvecklas.

Brister som måste åtgärdas

Skolverket bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (9 kap. 2 § skollagen).
- Skriftliga omdömen upprättas inte i enlighet med författningarnas krav (1a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 8 § grundskoleförordningen).
- Betyg sätts inte i enlighet med gällande bestämmelser (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 3 § grundskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd (1 a kap. 5 § förordningen om fristående skolor).
- Skolans arbete med likabehandlingsplanen uppfyller inte förordningens krav om barns och elevers medverkan (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (9 kap. 7 § skollagen).
- Skolan uppfyller inte förordningens krav på delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisningen (4 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt Skolverket bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör följa upp och utvärdera om verksamheten bedrivs i enlighet med målen att sträva mot.
- Uppföljning av kunskapsresultaten i alla ämnen på skolnivå bör förbättras.
- Skolan bör vidta åtgärder så att de nationella ämnesproven i årskurs 9 genomförs i enlighet med gällande bestämmelser och att resultaten används för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling.
- Skolan bör förbättra elevernas individuella utvecklingsplaner så att det tydligt framgår vilka insatser skolan ska göra för att stimulera och stödja elevens utveckling.
- Skolan bör säkerställa att hanteringen av betygskatalogen sker på ett korrekt och rättssäkert sätt.
- Skolan bör klargöra vilken funktion mål att sträva mot har.
- Skolan bör i ökad utsträckning verka för att olika kunskapsformer får genomslag i årskurserna 7-9.
- Elevernas kännedom om målen för utbildningen bör förbättras.
- Elevernas inflytande över det egna lärandet bör förbättras. Skolan bör även arbeta så att elevernas inflytande ökar i takt med stigande ålder och mognad.
- Kvaliteten på åtgärdsprogrammen bör förbättras.
- Rektors pedagogiska ledning av verksamheten bör förbättras.
- Skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.
- Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att de resultat som presenteras avspeglar det aktuella verksamhetsårets.

Återkallande av godkännande och rätten till bidrag för fristående grundskola

Skolverket godkände Friskolan i Skutskär ekonomisk förening som en fristående grundskola för årskurserna 1 – 9 genom beslut (dnr 43-2001:2820) den 8 april 2002.

I samband med Skolverkets inspektion i Älvboda Friskola har framkommit att skolan inte bedriver sarskola. Huvudmannen har uppgett att man fortsättningsvis inte avser att bedriva denna skolform.

Skolverket beslutar med stöd av 9 kap. 12 § skollagen att återkalla godkännandet för Friskolan i Skutskär ekonomisk förening att bedriva sarskola. Därmed återkallas också rätten till bidrag från elevernas hemkommuner samt rätten att anordna provning och utfärda betyg för skolans egna elever.

Detta beslut kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (se bilaga).

Återkallandet gäller från den dag det vinner laga kraft.

På Skolverkets vägnar

Marie-Helén Ahnborg
Avdelningschef

Gunnel Eriksson
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också enhetschef Carl-Gustav Sidenqvist, undervisningsråden Anna Rydén och Claes-Göran Aggebo deltagit.

Bilaga

Rapport

Överklagandehänvisning

Kopia till

Älvkarleby kommun

Övriga enligt fastställd sändlista.

Överklagandehänvisning

Detta beslut kan överklagas till Länsrätten i Stockholm, av den som beslutet angår, om beslutet gått denne emot.

Överklagandet skall vara skriftligt och skickas till Skolverket 106 20 Stockholm. Skrivelsen skall ha inkommit till Skolverket inom tre veckor från den dag då klaganden fick ta del av beslutet.

Skrivelsen skall innehålla uppgift om vilket beslut som överklagas, viken ändring som överklaganden önskar samt vilka skäl som klaganden önskar åberopa för att beslutet skall ändras.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Älvboda Friskola

Förskoleklass

Grundskola

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Älvboda Friskola 9-10 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Detta är Skolverkets andra inspektion av skolan. Skolan omfattades även av den kvalitetsgranskning av områdena "Lusten att lära", "Tidsanvändningen i skolan" samt "Information och kommunikation – nyckelfrågor i skola och barnomsorg" som Skolverket genomförde i ett urval kommuner och skolor år 2001 och 2002.

Vid den senaste inspektionen uppfyllde skolan inte författningarnas krav på en avgiftsfri utbildning samt även avseende skolans ledning. Efter uppföljning konstaterade Skolverket att huvudmannen vidtagit åtgärder för att rätta till de påtalade bristerna. Skolan uppfyllde därmed rätten till bidrag från elevernas hemkommuner.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: Kunskaper, Normer och värden samt Ledning och kvalitetsarbete. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida. (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument som huvudmannen lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Älvboda Friskola intervjuades rektorn, företrädare för huvudmannen, ett urval av elever, föräldrar och lärare samt skolans elevvårdsteam där skolsköterskan ingår. Inspektörerna besökte också verksamheten i förskoleklassen och lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Älvboda Friskola har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Älvkarleby kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Kommunen tar del av resultat från nationella ämnesprov och skolans kvalitetsredovisning. Kommunen och skolan samarbetar även kring barn i behov av särskilt stöd.

Beskrivning av skolan

Älvboda friskola	Antal elever
Förskoleklass	20
Grundskola	248
Särskola	0

Skolverket godkände Friskolan i Skutskär, som numera heter Älvboda Friskola, i Älvkarleby kommun som en fristående grundskola för årskurserna 1-9 genom beslut den 13 januari 2000 (dnr 99:837). Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Huvudman för skolan är Friskolan i Skutskär ekonomisk förening med organisationsnummer 769603-9135.

Den 15 mars 2000 fick huvudmannen Skolverkets godkännande att bedriva förskoleklass vid skolan (dnr 99:2621).

Huvudmannen erhöll även Skolverkets godkännande att bedriva fristående särskola den 8 april 2002 (dnr 43-2001:2820). Detta godkännande innebär att skolan har rätt att anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för särskolan i det offentliga skolväsendet. Skolverket har i beslutet medgett undantag från regeln om lägsta antal elever, då ansökan avser en integrering av särskoleelever i den befintliga grundskolan. Vid inspektörernas besök har huvudmannen uppgett att man fortsättningsvis inte ämnar bedriva denna skolform. Därför återkallar Skolverket huvudmannens godkännande att bedriva särskola i enlighet med beslut efter denna inspektion.

Enligt ansökan om godkännande uppger huvudmannen att skolan kommer att följa läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94, samt de nationella kursplanerna.

Skolan har allmän inriktning med profilering mot litteratur och musik.

Verksamheten vid skolan startade läsåret 2000/01 och omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9. Skolan hade vid inspektionsbesöket 268 elever. De flesta elever är folkbokförda i Älvkarleby kommun, men skolan har även elever från Gävle och Tierps kommun.

Skolan ligger i Skutskär i en byggnad som tidigare användes som ålderdomshem. I takt med att elevantalet ökat har delar av verksamheten förlagts till andra lokaler. Undervisning i bild, slöjd samt naturorienterade ämnen bedrivs i lokaler som skolan disponerar i ett relativt nybyggt äldreboende. Undervisning i idrott och hälsa bedrivs i två olika idrottshallar som ligger i anslutning till kommunala skolor.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att Älvboda Friskola har lyckats väl i arbetet med att skapa en miljö som kännetecknas av respekt för den enskilde individen. Eleverna uttrycker sig positivt om den familjära stämningen på skolan samt om rektorns och lärarnas engagemang. De möten mellan elever i olika åldrar som skolan genomför ger en grundtrygghet för såväl förskoleklassens barn som elever i grundskolans tidigare år.

Det pedagogiska arbetet kännetecknas av ambitionen att alla elever ska lyckas i skolarbetet. I förskoleklassen bedrivs arbetet på ett medvetet sätt där förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten. I årskurserna 1-6 har skolan satsat på att identifiera elevens lärtill. Undervisande lärare ser detta som ett sätt att arbeta mot läroplanens mål att sträva mot. Skolans ambition är att detta arbete ska ”smitta av sig” till övriga årskurser.

En skolas kvalitetsarbete måste bedrivas såväl på individnivå som på övergripande skolnivå. Lärarnas uppföljning av den enskilde elevens kunskapsutveckling fungerar i stort sett väl och föräldrar och elever är nöjda med den information som ges i samband med utvecklingssamtalen. På individnivå har inspektörerna även noterat att det finns en hög medvetenhet på skolan om vikten av att processen med att identifiera vilka elever som har behov av särskilt stöd fungerar väl. I den analys som skolans elevvårdsteam gjort av denna process har det dock framkommit att åtgärdsprogram inte upprättats i samtliga ämnen och att kvaliteten på dessa är ojäm.

Kvalitetsarbetet på skolnivå kräver att en skola skaffar sig en samlad bild av vilka resultat som verksamheten når. Rektorn har, enligt läroplanen, ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Som framgår ovan når skolan, enligt inspektörerna, goda resultat när det gäller normer och värden. Skolans andra huvuduppdrag, kunskapsuppdraget, ställer krav på att eleverna ska nå de av staten fastställda målen i årskurs 5 och 9. På Älvboda Friskola saknas en samlad bild av måluppfyllelsen i årskurs 5 i alla ämnen. Enligt tillgänglig betygsstatistik når eleverna i Älvboda Friskola goda resultat. Skolans genomsnittliga resultat avseende meritvärde, andel elever med fullständigt slutbetyg och andel elever behöriga till ett nationellt gymnasieprogram, ligger högre både i jämförelse med kommunens samtliga skolor som riket. Av resultaten framgår att flickorna i högre utsträckning än pojkarna når det högsta betygssteget, Mycket väl godkänt. Slutbetygen vid skolan avviker i förhållande till resultaten på de obligatoriska nationella ämnesproven. På grund av att många elever inte genomför proven i sin helhet blir proven inte stöd för bedömning av elevernas kunskapsutveckling eller för betygsättning.

Det nationella uppföljningssystemet erbjuder även skolor möjlighet att jämföra de egna resultaten i förhållande till ett modellberäknat genom Skolverkets Arbetsverk-

tyg för Lokala SambandsAnalyser, SALSA¹. Jämförelser därifrån visar både avseende meritvärde och andel elever som nått målen i alla ämnen att Älvboda Friskolas faktiska värden är högre än det modellberäknande.

Betygssättning är, i vart fall när det gäller slutbetyg, en myndighetsutövning gentemot eleven. Betyget har stor betydelse för eleven, eftersom det påverkar möjligheterna att komma in på andra utbildningar. Det är därför nödvändigt att bestämmelserna om bedömning och betygssättning tillämpas på ett likvärdigt och rättssäkert sätt. Betyget ska bestämmas av de mål som eleverna enligt de nationella kursplanerna ska ha uppnått i grundskolan och de betygskriterier som har fastställts för ämnet eller ämnesblocket. Betygskriterierna uttrycker olika kvalitetssteg och inspektörerna har noterat att alla betyg vid skolan inte sätts i enlighet med gällande bestämmelser.

På skolnivå bör även en del av skolans kvalitetsarbete spegla i vilken utsträckning verksamheten bedrivs i enlighet med de mål att sträva mot som uttrycks i läroplanen och i de nationella kursplanerna.

Att synliggöra resultat är ett sätt att belysa hur ansvaret har fullföljts men också som underlag för hur arbetet ska bedrivas vidare. På Älvboda Friskola finns brister i uppföljning och utvärdering på skolnivå avseende vilka resultat verksamheten når. Därmed går skolan också miste om ett underlag för vilka delar av verksamheten som behöver utvecklas.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (9 kap. 2 § skollagen).
- Skriftliga omdömen upprättas inte i enlighet med författningarnas krav (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 8 § grundskoleförordningen).
- Betyg sätts inte i enlighet med gällande bestämmelser (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 3 § grundskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd (1 a kap. 5 § förordningen om fristående skolor).
- Skolans arbete med likabehandlingsplanen uppfyller inte förordningens krav om barns och elevers medverkan (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (9 kap. 7 § skollagen).

¹ För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambandsanalyser – Salsa. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska resultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde" med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

- Skolan uppfyller inte förordningens krav på delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisningen(4 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör följa upp och utvärdera om verksamheten bedrivs i enlighet med målen att sträva mot.
- Uppföljning av kunskapsresultaten i alla ämnen på skolnivå bör förbättras.
- Skolan bör vidta åtgärder så att de nationella ämnesproven i årskurs 9 genomförs i enlighet med gällande bestämmelser och att resultaten används för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling.
- Skolan bör förbättra elevernas individuella utvecklingsplaner så att det tydligt framgår vilka insatser skolan ska göra för att stimulera och stödja elevens utveckling.
- Skolan bör säkerställa att hanteringen av betygs katalogen sker på ett korrekt och rättssäkert sätt.
- Skolan bör klargöra vilken funktion mål att sträva mot har.
- Skolan bör i ökad utsträckning verka för att olika kunskapsformer får genomslag i årskurserna 7-9.
- Elevernas kännedom om målen för utbildningen bör förbättras.
- Elevernas inflytande över det egna lärandet bör förbättras. Skolan bör även arbeta så att elevernas inflytande ökar i takt med stigande ålder och mognad.
- Kvaliteten på åtgärdsprogrammen bör förbättras.
- Rektors pedagogiska ledning av verksamheten bör förbättras.
- Skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.
- Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att de resultat som presenteras avspeglar det aktuella verksamhetsårets.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd* avvikelse från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att ge varje elev kunskaper som till art och nivå väsentligen motsvarar de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar huvudmannen och skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar:

Av den nationella statistiken för 2006 framgår att flickor i högre utsträckning än pojkar når det högsta betyget Mycket väl godkänt, MVG. Detta avspeglas i meritvärdet som för flickornas del uppgår till 226,3 poäng mot pojkarnas 213,6 poäng. Vidare framgår av den nationella statistiken att samtliga elever var behöriga till gymnasieskolans nationella program och 95,2 procent lämnade grundskolan med ett fullständigt slutbetyg.

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 9 våren 2006 visar att samtliga elever fick minst provbetyget godkänt i engelska, i svenska var det 92,5 procent och i matematik 85,4 procent. Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 9 våren 2007 visar att samtliga elever fick minst provbetyget godkänt i svenska och engelska, medan det var 71,4 procent matematik.

Enligt Älvboda Friskolas egna uppgifter för våren 2007 lämnade 82,2 procent av eleverna grundskolan med fullständigt slutbetyg och 95,6 procent var behöriga till gymnasieskolans nationella program.

En jämförelse med resultaten i den kommunala grundskolan i Älvkarleby år 2006 och 2007 visar att meritvärdet, andel behöriga till nationella program samt andel som lämnat grundskolan med fullständigt betyg i alla dessa avseenden är högre på Älvboda Friskola än i den kommunala skolan. Även i förhållande till riket är resultaten ur dessa tre aspekter högre på Älvboda Friskola.

1.2 Uppföljning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolans verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om lärarna använder resultaten från de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar Kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att skolans uppföljning av kunskapsresultaten på skolövergripande nivå är av mindre god kvalitet. Inspektörernas bedömning grundar sig på att skolan inte gör en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. Vidare sker ingen uppföljning av målen att sträva mot som är de mål som riktas till verksamheten.

I inspektörernas bedömning av området uppföljning av kunskapsresultat inkluderas även att resultaten från de nationella ämnesproven inte används för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling.

Uppföljning av skolans verksamhet och uppföljning av alla ämnen

Läroplanens och de nationella kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete och anger en önskad kvalitetsutveckling i skolan. För att den enskilda skolan ska utvecklas mot dessa mål är det viktigt att följa upp och utvärdera om verksamheten bedrivs i enlighet med målen att sträva mot.

På Älvboda Friskola görs ingen uppföljning för att se hur väl verksamheten svarar upp mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör följa upp och utvärdera om verksamheten bedrivs i enlighet med målen att sträva mot.

I skolans uppdrag ingår även att följa upp kunskapsresultaten på såväl individnivå som skolnivå och vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Utöver de mål eleverna ska nå i slutet av årskurs 9 anger de nationella kursplanerna även mål som eleverna ska nå senast i slutet av det femte skolåret i vart och ett av de ämnen som ingår i de nationella kursplanerna. I samtal med lärare som undervisar i tidigare årskurser framkommer att de följer elevernas kunskapsutveckling på individnivå. Däremot finns, enligt rektorn, inte någon systematisk uppföljning på övergripande skolnivå av elevernas kunskapsutveckling i grundskolans tidigare år utöver vad utfallet från de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar.

På individnivå följer lärarna som undervisar i de senare årskurserna upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen, men för dessa årskurser görs heller ingen sammanställning av resultaten på skolnivå utöver vad som framkommer av resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 9. Enligt rektorn är uppföljning av kunskapsresultat på skolnivå ett eftersatt område på Älvboda Friskola. Inspektörerna bedömer att uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten på skolnivå i alla ämnen bör förbättras.

Användande av nationella prov

Det är frivilligt för skolorna att använda de nationella ämnesproven svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Liksom flertalet skolor har Älvboda Friskola valt att

genomföra dessa prov. Resultaten sammanställs per delprov och presenteras i skolans kvalitetsredovisning. Andel elever som våren 2007 nådde målen på de olika delproven i svenska varierar mellan 68-100 procent, i engelska mellan 86-100 procent och i matematik mellan 59-95 procent. Av skolans kvalitetsredovisning framgår att åtgärdsprogram har upprättats för de elever som inte nådde de prövade målen. Spridningen av resultat i matematik och svenska har, enligt rektorn, inte blivit föremål för någon analys på skolnivå.

Enligt bestämmelserna ska de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 9 dels användas för att bedöma elevernas kunskapsutveckling, dels som stöd för betygssättning. En jämförelse mellan elevernas slutbetyg 2007 och det provbetyg eleverna fick på ämnesprovet i matematik visar på stora resultatskillnader. Slående för samtliga ämnesprov är, trots att dessa är obligatoriska, att mellan 13,3 – 20 procent av eleverna vid Älvboda Friskola inte genomfört proven i sin helhet. Detta hade rektorn inte uppmärksammat. Inspektörerna bedömer att Älvboda Friskola bör vidta åtgärder så att de nationella ämnesproven i årskurs 9 genomförs i enlighet med gällande bestämmelser och att resultaten används för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling.

1.3 Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen,
- om kontinuerliga utvecklingssamtal, med stöd av den individuella utvecklingsplanen, genomförs samt att ett samtal förs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betygskatalog förs på ett rättssäkert sätt,
- om betyg sätts enligt författningarna krav.

Bedömning av området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar Kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörerna bedömer att kvaliteten på området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat inte är godtagbar. Till grund för detta ställningstagande ligger att betyg inte alltid sätts i enlighet med gällande bestämmelser, att skriftliga omdömen inte upprättas i enlighet med författningskraven samt att de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras. Vidare behöver skolan säkerställa att betygskata-

logen hanteras på ett rättssäkert sätt.

Utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner

Den enskilde elevens sociala och kunskapsmässiga utveckling redovisas för elev och vårdnadshavare vid utvecklingssamtalen och enligt lärare som undervisar i grundskolans tidiga årskurser ligger fokus på svenska, matematik och social kompetens. Vid utvecklingssamtalen för de äldre eleverna behandlas kunskapsutvecklingen i kursplanens samtliga ämnen.

Alla utvecklingssamtal vid Älvboda Friskola utmynnar i att elevens individuella utvecklingsplan, IUP, utarbetas. I den individuella utvecklingsplanen ska läraren, enligt bestämmelserna, skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Det urval av individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av är av skiftande kvalitet. I vissa saknas helt eller delvis skolans insatser för att eleven ska lyckas nå uppsatta mål. Planen utvärderas vid nästkommande utvecklingssamtal, men inspektörerna har noterat att det i vissa planer inte framgår när den upprättats eller vad utvärderingen visat.

I samtal med elever vid Älvboda Friskola framkommer att flertalet har glömt bort vilka mål som finns i deras IUP. Ett undantag som rektorn också uppmärksammat finns dock i årskurs 2, där alla tillfrågade elever har helt klart för sig målen i IUP:n och där denna också är ett levande verktyg i arbetet med att utveckla de färdigheter som anges. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans individuella utvecklingsplaner bör förbättras så att det tydligt framgår vilka insatser skolan ska göra för att stimulera och stödja elevens utveckling.

Betygssättning utifrån all tillgänglig information

De nationella ämnesproven i årskurs 9 ska användas för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

En jämförelse mellan elevernas slutbetyg 2006 och resultaten på de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik visar att slutbetygen är väsentligt högre i engelska och matematik än det provbetyg eleverna fick på de nationella ämnesproven.

Det nationella ämnesprovet i matematik i årskurs 9 våren 2007 visar på stora skillnader mellan elevernas slutbetyg och det provbetyg eleverna fick på ämnesprovet. Därutöver är det en stor andel av eleverna som inte genomförde proven i sin helhet (se vidare Uppföljning av kunskapsresultaten). Enligt rektorn är det otillfredsställande att det finns brister i genomförandet av de nationella ämnesproven.

Enligt uppgift från elever är lärarna noga med att använda all tillgänglig information vid betygssättningen. Mot bakgrund av vad som framkommit om nationella ämnesprov ställer sig inspektörerna dock frågande till om lärarna i tillräcklig omfattning beaktar resultat från nationella ämnesprov. Inspektörerna vill påpeka vikten av att skolan analyserar ovan nämnda uppgifter och vid behov vidtar åtgärder.

Rättssäker hantering av betygs katalog

För elevernas rättssäkerhet ska det finnas en betygs katalog. Vid granskning av densamma har inspektörerna funnit beteckningar som bokstaven "a" för att eleven har

bristande kunskaper, ”d” för stor frånvaro och ”e” för bristande underlag. Enligt bestämmelserna om betygssättning i grundskolan ska betyg inte sättas om en elev inte når upp till de mål som gäller för ämnet. Inspektörerna bedömer att skolan bör säkerställa att betygskatalogen hanteras rättssäkert.

För de elever som saknar slutbetyg i något ämne ska ett skriftligt omdöme upprättas och av detta ska framgå elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket. Av 2006 års statistik för Älvboda Friskola framgår att 4,8 procent av eleverna lämnade skolan utan slutbetyg i ett eller flera ämnen. För berörda elever har skolan upprättat skriftliga omdömen i de aktuella ämnena, men av dessa går det inte att utläsa elevens kunskapsutveckling och därmed uppfyller de inte författningens krav. Den information som lämnas som förklaring till varför betyg inte satts baseras på ovan angivna beteckningar som förekommer i betygskatalogen. Inspektörerna bedömer att skriftliga omdömen inte uppfyller författningarnas krav.

Betygssättning enligt författningarnas krav

I samband med att ett nytt arbetsområde påbörjas får eleverna i de äldsta årskurserna ett måldokument som anger betygskriterier för olika betygssteg. I ett urval av sådana måldokument, som lärarna utformat, har inspektörerna funnit att de anger vad eleverna ska utföra för att få ett visst betyg. För ett högre betyg anges ytterligare uppgifter som ska göras.

Enligt gällande betygsbestämmelser ska betyget bestämmas med hjälp av de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått och de betygskriterier som fastställts för ämnena eller ämnesblocken. Betygskriterierna uttrycker olika kvaliteter för betygen Väl godkänt eller Mycket väl godkänt. Det är således viktigt att betona att det inte är uppgifterna i sig som ska betygsättas utan elevens kunskaper. Att sätta betyg genom att öka på arbetsuppgifter är inte i enlighet med gällande betygsbestämmelser. Därför bedömer inspektörerna att betygssättning inte sker enligt författningarnas krav.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans verksamhet,
- om organisation och varierade arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om alla som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar Kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning av området Genomförande av utbildningen är att det till stora delar är av god kvalitet. Trots att skolan, som tidigare angetts, saknar uppföljning av målen att sträva mot kan inspektörerna se inslag där dessa mål genomsyrar verksamheten. Inte minst gäller detta hur arbetet i årskurs 1-6 bedrivs för att eleverna ska utveckla sitt eget sätt att lära. Elevernas kännedom om utbildningsmålen och deras inflytande över det egna lärandet bör dock förbättras.

På Älvboda Friskola samverkar alla för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Skolan samverkar också med arbetslivet och närsamhället.

Läroplan/kursplaner anger inriktningen för verksamheten

Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot ska ange inriktningen för skolans verksamhet.

I samtal med lärare som undervisar i äldre årskurser framkommer en oklarhet om vilken funktion mål att sträva mot har och vad dessa mål ställer för krav på verksamheten. Skolan bör därför klargöra vilken funktion mål att sträva mot har.

Utrymme för olika kunskapsformer

Enligt läroplanen är kunskap inget enhetligt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – som fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet. Det är därför viktigt att skolans arbete sker på ett sådant sätt att dessa former blir en helhet. Vid såväl inspektörernas besök i verksamheten som i samtal med lärare framkommer att verksamheten i de lägre årskurserna på ett tydligare sätt genomsyras av dessa kunskapskvaliteter än bland de äldre eleverna. Inspektörerna bedömer därför att skolan i ökad utsträckning bör verka för att olika kunskapsformer får genomslag även i årskurserna 7-9.

Inflytande och ansvarstagande

Enligt författningarna ska skolan främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Alla elever ska ges möjlighet till ett reellt inflytande över såväl verksamheten i stort som över arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Inspektionen visar att eleverna vid Älvboda Friskola ges möjlighet till inflytande över verksamheten i stort. Detta tillgodoser skolan bland annat genom olika råd och skolan har även utsett flera elevskyddsombud, som bevakar elevers rättigheter utifrån ett arbetsmiljöperspektiv.

Inspektörerna bedömer dock att elevernas rätt till inflytande över det egna lärandet är lärarberoende och från elevhåll upplevs att detta inflytande minskar med stigande ålder. Elever berättar att de kan välja redovisningsform och att lärare i stort beaktar deras synpunkter. Från lärare vid Älvboda Friskola framkommer att skolan inte tänkt igenom hur verksamheten ska utformas så att elevernas inflytande ska öka.

med stigande ålder och mognad. Inspektörerna har vid flera tillfällen fått elevernas syn på hur de tränas i att utvärdera sitt eget lärande. Eleverna anser att de "gjort" vad som krävs för ett visst betygsssteg och därmed upplever de att de utvärderat sina kunskaper (se även Betygssättning enligt författningarnas krav). För att eleverna ska få möjlighet till inflytande över det egna lärandet behöver de ha kännedom om målen för utbildningen. I samtal med elever framkommer att de i skiftande grad har denna kännedom. Rektorn uppger att elevernas inflytande över det egna lärandet är ett eftersatt område på skolan. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att öka elevernas kännedom om kunskapsmålen. Skolan bör vidare arbeta så att elevernas inflytande över det egna lärandet ökar i takt med stigande ålder och mognad.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om skolan uppmärksammar och hjälper elever i behov av särskilt stöd,
- om åtgärdsprogram alltid upprättas vid särskilda stödinsatser.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att anpassningen av verksamheten till den enskilde elevens behov i årskurserna 1-6 fungerar mycket väl. Genom arbetet med att bland annat stärka elevens lärstil har goda förutsättningar till individanpassning skapats. I årskurserna 7-9 genomsyras däremot inte skolans arbete av samma tydlighet avseende individanpassning. Skolans avsikt är dock att individanpassningen i ökad utsträckning ska genomsyra utbildningen i årskurserna 7-9.

Inspektörernas bedömning grundar sig även på att åtgärdsprogram ibland saknas och att kvaliteten på dessa skiftar.

Elever i behov av stöd och åtgärdsprogram

Enligt författningarna ska skolans undervisning anpassas till elevernas förutsättningar och behov. Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller om det på annat sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Inspektörerna vill understryka skolans skyldighet att ge särskilt stöd i samtliga ämnen.

De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av är av skiftande kvalitet. Det är inspektörernas intryck att skolan inte gör någon bedömning av elevernas stödbehov utifrån ett organisatoriskt perspektiv. Vidare är det oklart vilka insatser skolan ska

vidta för att eleven ska uppnå angivna mål. Därutöver saknar åtgärdsprogrammen information om hur skolan har tänkt utvärdera genomförda insatser. Inspektörernas bedömning, efter samtal med såväl skolans lärare som rektorn, är att stöd ges så snart skolan observerat att en elev behöver särskilt stöd. Åtgärdsprogram upprättas i första hand, enligt skolans elevvårdsteam, i svenska, engelska, matematik samt vid sociala behov.

Vid Älvboda Friskola är det många elever som inte slutför sina studier i andra moderna språk utöver engelska. Enligt rektorn är detta bekymmersamt och skolan önskar att elever i ökad utsträckning läser språk. Inspektörerna har även funnit att skolan inte upprättar åtgärdsprogram i moderna språk, utöver engelska, vilket rektorn bekräftar. Inspektörerna bedömer att skolan inte upprättar åtgärdsprogram i alla ämnen för elever som är i behov av särskilt stöd. Vidare bedömer inspektörerna att kvaliteten på åtgärdsprogrammen bör förbättras.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar Kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro baseras på att all personal vid Älvboda Friskola bedriver ett aktivt och målmedvetet värde-

grundarbete. Detta arbete har också gett ett gott resultat. Skolan har upprättat en likabehandlingsplan med mål och åtgärder som är synliga i det dagliga arbetet. Däremot har eleverna inte varit delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen, vilket bestämmelserna kräver.

Likabehandling

Den 15 oktober 2006 trädde en förordning i kraft som reglerar barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan. Älvboda Friskolas likabehandlingsplan har, enligt rektorn, upprättats utan medverkan av elever och de elever inspektörerna talat med känner inte till den. Inspektörerna bedömer att skolan inte levt upp till skyldigheten att tillgodose elevernas rätt att delta i arbetet med likabehandlingsplanen.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor är förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas bedömning av området Rektors ansvar är att rektorn vid Älvboda Friskola är förtrogen med verksamheten. Enligt inspektörerna bör dock rektorn i ökad utsträckning som pedagogisk ledare ta ett ökat ansvar för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Rektor som pedagogisk ledare

Rektorn är mycket engagerad i det dagliga arbetet i skolan och är väl förtrogen med verksamheten. Han röner stor uppskattning från personal, elever och föräldrar för sitt arbete. Inspektörerna ser positivt på detta, men rektorn har även ansvar för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen.

Under avsnittet Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat fram-

kommer att betygssättningen inte till fullo är förenlig med gällande bestämmelser. Enligt inspektörerna är detta något som rektorn borde ha uppmärksammat, liksom vad som tidigare i rapporten framkommit om genomförandet av såväl de nationella ämnesproven som resultaten på dessa. Avsaknaden av bland annat en skolövergripande bild av kunskapsresultaten visar att skolans kvalitetsarbete inte fungerar tillfredsställande. Därmed saknar rektorn underlag för att vidta åtgärder i syfte att utveckla verksamheten.

Vidare framkommer i rapporten en otydlighet när åtgärdsprogram ska upprättas, att eleverna inte deltagit i arbetet med likabehandlingsplanen och att avgifter tas ut. Under avsnittet 3.4, Kvalitetsarbete, framgår att skolans kvalitetsarbete bör förbättras och att skolans kvalitetsredovisning inte motsvarar de krav som förordningen kräver. Inspektörerna bedömer sammantaget att rektors pedagogiska ledning av verksamheten bör förbättras.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att professionellt kunna utföra sina arbetsuppgifter,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar Kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas bedömning av området Personalens utveckling och kompetens sker utifrån att den pedagogiska personalen vid Älvboda Friskola i stort har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver samt att de får kompetensutveckling för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. I bedömningen inkluderas även att bestämmelserna om betygssättning inte alltid tillämpas korrekt.

Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

3.3 Tillgång till utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och om den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,

- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som innebär en ringa kostnad.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar Kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Vid Skolverkets föregående inspektion år 2003 uppfyllde inte Älvboda Friskola författningarnas krav på en avgiftsfri utbildning. I ett svar till Skolverket den 25 juni 2003 uppger huvudmannen att den resa som eleverna i årskurs 9 genomför under skoltid inte innebär någon kostnad för den enskilde eleven.

Trots detta framkommer vid denna inspektion att skolan inte rättat till denna brist. Vid bedömning av området Tillgång till utbildning lägger inspektörerna stor vikt vid att utbildningen vid Älvboda Friskola fortfarande inte är avgiftsfri.

Avgiftsfri utbildning

Älvboda Friskola anordnar under skoltid en resa till Polen och Berlin för elever i årskurs 9. Enligt uppgift från rektorn går resan på drygt 5 000 kronor per person och därtill tillkommer fickpengar. Rektorn uppger vidare att eleverna anordnar marknader och säljer diverse produkter för att finansiera resan. Inspektörerna har tagit del av dokument som visar att intäkterna från marknader inbringat mellan 555 – 2 100 kronor per klass och tillfälle. Dessa summor ska ställas i relation till elevantalet som är cirka 45 elever i årskursen, vilket innebär att summan per elev blir relativt blygsam. Enligt uppgift från rektorn har föräldrarna ansvar för insamlingen och varje elev har sitt ”konto”. De föräldrar som inspektörerna talat med uppfattar att resan är ett obligatoriskt inslag i utbildningen och ”detta är något som alla känner till när man börjar på skolan”. Elever som inspektörerna pratat med uppger att föräldrarna sätter in pengar på kontot, men inspektörerna har även mött elever vars föräldrar inte avser att betala något till resan. Enligt föräldrarna diskuteras och beslutas på föräldramöten hur resan ska finansieras. På en direkt fråga till rektorn om eventuell finansiering från föräldrarna kan han inte garantera att föräldrar inte behöver betala något.

Inspektörerna finner det anmärkningsvärt att huvudmannen, trots att denne angett att avgifterna tagits bort, likväl inte bedriver en avgiftsfri utbildning. Detta föranleder inspektörerna att påpeka att skollagens krav på en avgiftsfri utbildning är tydlig samt att rätten till bidrag kan återkallas om en fristående skola tar ut avgifter i strid med skollagens krav. Inspektörerna bedömer att utbildningen vid Älvboda Friskola inte är avgiftsfri.

Vid faktagranskning av rapporten har huvudmannen uppgett att resor framöver inte kommer att genomföras på skoltid. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka

att det inte är resan i sig som föranleder kritik. Om en skola bedömer att vissa inslag ska ingå i utbildningen så ska dessa även finansieras av skolan.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med syftet att nå målen i styrdokumentet,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas bedömning av området Kvalitetsarbete är att detta är av mindre god kvalitet. Enligt inspektörerna visar de brister som framkommer i denna rapport på att skolan inte bedriver ett systematiskt och genomtänkt kvalitetsarbete. Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte heller de krav som förordningen ställer.

Systematiskt kvalitetsarbete

För att främja en skolas utveckling måste ett aktivt arbete bedrivas med att följa upp och utvärdera resultaten. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

I diskussioner med såväl rektorn som lärare, framkommer att skolan har höga ambitioner att bedriva en verksamhet av god kvalitet, men att skolan inte funnit ett system för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas. Enligt rektorn omfattar skolans nuvarande kvalitetsarbete bland annat genomförandet av Friendsbarometern, att elevernas läsutveckling följs och betygskonferenser genomförs. I denna rapport framkommer bland annat att målen att sträva mot inte följs upp, att det saknas en samlad bild av kunskapsresultaten i årskurs 5 samt att betygssättningen inte alltid sker på korrekta grunder. Inspektörerna bedömer att skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Inför besöket på Älvboda Friskola har inspektörerna tagit del av skolans kvalitetsredovisning för år 2005. Efter inspektörernas besök har skolan inkommit med en kvalitetsredovisning för läsåret 2006/2007 till Skolverket.

Varje skola ska enligt författningarna årligen upprätta en kvalitetsredovisning som

innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts. Kvalitetsredovisningen ska fungera som en naturlig del i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten och innehålla en redogörelse för vilka åtgärder verksamheten avser att vidta i syfte att förbättra måluppfyllelsen.

Älvboda Friskolas kvalitetsredovisning för 2006/2007 inleds med en hänvisning till förordningen om kvalitetsredovisning. Av inledningen framgår att skolan inte uppmärksammat de förändringar i förordningen som genomfördes 2005 och 2006. Nu gällande förordning kräver en redovisning av hur väl skolan lyckats nå de nationella målen samt vilka åtgärder som man avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen presenteras resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 våren 2007 och för årskurs 9 anges resultaten år 2005-2006. Övriga kunskapsresultat som presenteras är andel elever som uppnått målen i alla ämnen i årskurs 9 åren 2005-2006. Då den upprättade kvalitetsredovisningen omfattar verksamhetsåret 2006/07 bör de resultat som åstadkommit under det aktuella året framgå. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte motsvarar de krav som förordningen ställer. Enligt inspektörerna bör de resultat som presenteras i kvalitetsredovisningen utgå från de siffror som gäller för verksamhetsåret. Inspektörerna bedömer därför att skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att de resultat som presenteras avspeglar det aktuella verksamhetsårets.

Inspektörerna vill även göra skolan uppmärksam på att förordningen om kvalitetsredovisning ställer krav på att personalen och eleverna ska medverka i utarbetandet av kvalitetsredovisningen. Även vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta i detta arbete. Enligt såväl lärare, elever som rektorn har dessa inte deltagit i arbetet. Inspektörerna bedömer därför att skolan inte lever upp till kravet på deltagande i upprättandet av kvalitetsredovisningen.

Därutöver vill inspektörerna också uppmärksamma skolan på att likabehandlingsplanen årligen ska följas upp och utvärderas i kvalitetsredovisningen.

3.5 Huvudmannaskap och tillstånd

Bedömning av området Huvudmannaskap och tillstånd:

Ej godtagbar Kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas bedömning av området Huvudmannaskap och tillstånd är att huvudmannen för Älvboda Friskola bedriver verksamheten i enlighet med gällande tillstånd.

3.6 Stabilitet

Bedömning av området Stabilitet:

Ej godtagbar Kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas bedömning av området Stabilitet är att huvudmannens ekonomi är stabil och att kön på cirka 200 elever ger goda förutsättningar att fortsatt bedriva verksamheten.

2008-03-17 Stockholm

Gunnel Eriksson

Lina Axelsson

Hampus Strömberg